

การกำกับศิลป์ละครเวทีเรื่อง เพลงสุดท้าย

สรร ถวัลย์วงศ์ศรี ภัคพร พิมสาร และวนศักดิ์ ผดุงเศรษฐิกิจ

สาขาวิชาศิลปะการแสดง (แขนงวิชาศิลปะการละคร) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาร่องรอยองค์ประกอบศิลป์ของละครเวทีเรื่อง เพลงสุดท้าย อันได้แก่ ฉาก เครื่องแต่งกาย และแสง ที่สื่อสารเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศกับผู้ชมร่วมสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการสร้างร่องรอยองค์ประกอบศิลป์ละครเวทีเรื่อง เพลงสุดท้าย

ผลการวิจัยพบว่า การกำกับองค์ประกอบศิลป์ในละครเวทีเรื่อง เพลงสุดท้าย สามารถสื่อสารความหลากหลายทางเพศ ความกลมกลืนและความสวยงามให้เหมาะสมกับบริบทและแก่นความคิดหลักของเรื่อง สร้างความสมจริงและความเชื่อให้กับนักแสดงและผู้ชมได้ด้วยวิธีการสร้างร่องรอยองค์ประกอบศิลป์ ดังนี้ 1) การใช้องค์ประกอบทางทัศนศิลป์เช่น ความหลากหลายของเฉดสีในการออกแบบฉาก เครื่องแต่งกาย และแสงบนเวทีเพื่อสื่อถึงประเด็นความแตกต่างและความหลากหลายทางเพศที่สามารถร่วมอยู่กันได้ 2) การสร้างสรรค์ฉากที่ใช้เทคนิคการเปลี่ยนเป็นสถานที่ภายนอกและภายในได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้มีการใช้ฉากร่วมกันบนเวทีโดยซ้อนเหตุการณ์หรือแบ่งฉากเป็นสองสถานที่ซึ่งเป็นการลดจำนวนฉากได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายที่มาจากเนื้อเพลงที่ตัวละครต้องแสดงลิปซิงค์และเครื่องแต่งกายที่สวมใส่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน 4) การออกแบบแสงบนเวทีใช้เฉดสีที่มีความหลากหลาย แตกต่างเพื่อให้เหมาะสมกับโลกของตัวละครที่อาศัยอยู่ทั้งบนเวทีคาบาริซึ่งเป็นโลกมายา และสถานที่ภายในซึ่งเป็นโลกแห่งความจริง

คำสำคัญ: การกำกับศิลป์, ความหลากหลายทางเพศ, องค์ประกอบศิลป์

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the creation of artistic direction of stage play “The Last Song” (Pleng Soot Tai). It includes scenic, costume and lighting designs that portray gender diversity to contemporary audiences efficiently. This study is based on interviews, observation, documentary study and the creative making process of theatre arts elements in this stage play.

The research found that the artistic direction of this play can communicate gender diversity, harmony and aesthetics to suit with the contexts and the theme of the play. It can create reality and belief for the actors and the audiences through the artistic elements of the show as follows: 1) the use of visual elements such as a variety of color shades in the scenic, costume and lighting designs on the stage depict gender diversity and differences that can coexist. 2) Creating scenes that use transition techniques between external and internal locations quickly. Moreover, sharing the theatre spaces on the stage by performing two situations simultaneously or dividing scenes into two places for reducing the number of scenes effectively. 3) The costume creation comes from the interpretation of the Lip Sync song that the character needs to perform and the outfits that the characters worn in a daily life are difference clearly. 4) The stage lighting design uses a variety of color shades which are different to suit for the show world of characters living on the cabaret stage and the inside locations which is the real world of characters

Keywords: Artistic Direction, Gender Diversity, Theatre Art elements

บทนำ

ประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยในปัจจุบันถูกถ่ายทอดนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ อาทิ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ และละครเวที ซึ่งประเด็นที่นำเสนออันมีหลากหลายแง่มุมเกี่ยวกับการคงอยู่ในสังคมเพศทางเลือก ทั้งที่เป็นเรื่องความเท่าเทียม เสรีภาพ การถูกกดขี่ การตั้งคำถาม

เพลงสุดท้าย เป็นภาพยนตร์ที่นำเสนอประเด็นเรื่องเพศทางเลือกเรื่องหนึ่งที่ได้รับคามนิยมอย่างสูงเมื่อ พ.ศ. 2528 และเผยแพร่อีกครั้งใน พ.ศ. 2549 โดยมีวรรณิศาเป็นผู้ประพันธ์บท และกำกับแสดงโดย พิศาล อัครเศรณี ซึ่งเพลงสุดท้ายเป็นเรื่องของชีวิตผู้หญิงข้ามเพศ หรือที่คนในสังคมนิยมเรียกว่า “กะเทย” ชื่อ “สมหญิง ดาวราย” มีอาชีพเป็น “นางโชว์” ตัวละครหลักของเรื่องจึงใช้ชีวิตอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงและความเป็นมายา มีปัญหาเกี่ยวกับชีวิตทั้งด้านครอบครัวและความรักที่เป็นต้นเหตุของความหายนะของตัวละคร

จากประเด็นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยในฐานะ “ผู้กำกับศิลป์” มีความสนใจที่นำภาพยนตร์เรื่องเพลงสุดท้าย มาสร้างสรรค์ในรูปแบบของละครเวทีซึ่งไม่เคยมีปรากฏมาก่อน โดยสร้างสรรค์องค์ประกอบด้านการออกแบบเพื่อการแสดง (theatre design) ได้แก่ ฉาก เครื่องแต่งกาย และแสง เพื่อเป็นภาพบนเวที (spectacle) ที่สามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ “การยอมรับ” ในตนเองและผู้อื่น ตระหนักถึงความ เป็นมนุษย์ที่เห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน การขยายมุมมองเรื่องความสัมพันธ์ในเพศที่หลากหลาย สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันหลายรูปแบบ ทั้งความสัมพันธ์แบบครอบครัว เพื่อน พี่ น้อง หรือคนรัก ซึ่งมนุษย์ก็จะให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ดังกล่าวที่แตกต่างกัน

ในขณะเดียวกัน องค์ประกอบศิลป์ในละครเวทีเรื่องเพลงสุดท้าย สื่อสัญลักษณ์ที่จะสร้างความกลมกลืนและความสวยงามให้เหมาะสมกับบริบทของเรื่องสนับสนุน ทำให้เห็นการกระทำของตัวละครและแก่นความคิดหลักของเรื่องสื่อสารไปยังผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสมจริงและน่าเชื่อถือให้กับนักแสดงและผู้ชมได้

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์ของละครเวทีเรื่องเพลงสุดท้าย อันได้แก่ ฉาก เครื่องแต่งกาย และแสง ที่สื่อสารเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศกับผู้ชมร่วมสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์ละครเวทีเรื่องเพลงสุดท้าย ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งที่เป็นเอกสารสำคัญ ตำรา หนังสือ บทความวิชาการ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ภาพถ่าย ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำผลสรุปมาใช้สร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์ในละคร

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์บุคคลได้แก่ นักวิชาการ นักออกแบบเพื่อการแสดง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะการแสดง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนเอกสารขั้นต้น ทำให้ข้อมูลมีรายละเอียดที่ชัดเจนและแม่นยำมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับฝ่ายออกแบบต่างๆ ในละครเวทีเรื่องเพลงสุดท้าย เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิธีและขั้นตอนของการสร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการสร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์ในละครเวทีเรื่องเพลงสุดท้าย ได้แก่ ฉาก เครื่องแต่งกาย และแสงบนเวที

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด แล้วพรรณนาเป็นเรียงความโดยจัดทำเป็นรูปเล่มงานวิจัยที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล นำผลที่ได้มาใช้พัฒนาผลงานสร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์ในละครเรื่องเพลงสุดท้าย เนื่องด้วยเพลงสุดท้ายเป็นภาพยนตร์ที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในกลุ่มเพศทางเลือก อีกทั้งยังมีภาพจำที่สร้างความประทับใจให้กับผู้ชมอีกมากมาย เช่น ฉากในเพลง Pattaya in Paradise ฉากเพลงสุดท้าย เป็นต้น ฉากเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง เพราะเป็นทั้งสถานที่ที่อยู่อาศัย ดำเนินชีวิต ทำงาน ความทรงจำ ฯลฯ ของตัวละคร และเนื่องจากเพลงสุดท้ายเคยถูกสร้างสรรค์เป็นภาพยนตร์มาก่อน ทำให้การปรากฏตัวละครมีหลายสถานที่และหลายครั้งที่ตัดสลับฉากไปมา รวมทั้งระยะเวลาของการแสดงที่ยาวนาน ในการออกแบบองค์ประกอบศิลป์ในรูปแบบของเวที ผู้วิจัยจึงคัดสรรสถานที่ที่ตัวละครปรากฏตัวบ่อยครั้ง แล้วจัดเรียงเหตุการณ์ตามโครงเรื่องใหม่พร้อมทั้งลดทอนสิ่งที่ไม่จำเป็นและไม่เอื้ออำนวยต่อการแสดง เช่น ฉากร้านซ่อมรถของบุญเต็ม ใช้อุปกรณ์

ประกอบฉาก เช่น วิทยุ โคมวง ประแจ ค้อนหัวกลม เป็นต้น ให้ตัวละครทำกิจกรรมเวทีด้วยอุปกรณ์เหล่านี้ ก็สามารถบ่งบอกสถานที่คือร้านซ่อมรถได้อย่างชัดเจน

ผู้วิจัยใช้วัสดุสร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์ส่วนต่างๆ ในละครที่ไม่ใช่เฉพาะสีม่วง ซึ่งเป็นสีที่เห็นยะของความเป็นเพศทางเลือกที่ถูกผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องในสื่อต่างๆ ผู้วิจัยต้องการใช้สีเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อขับเน้นประเด็นเรื่องเพศทางเลือก แต่ยังคงสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกที่เศร้าสลดของเพศที่สามที่มีต่อความรักและมวลอารมณ์ความรู้สึกของเรื่อง ที่เห็นความสุขและความเศร้าความรักไปพร้อมกัน ความผิดหวัง ของเพศและรสนิยมความรัก โลกแห่งความจริงและโลกของมายาโดยที่แยกไม่ออกจากกัน ดังจะเห็นได้จากฉากสำคัญที่สมหญิงฆ่าตัวตายเพราะผิดหวังกับความรักบนเวทีแสดง เวทีจึงที่เปรียบเสมือนโลกความจริงและความปลอมของความรักของสมหญิงที่แม้จะเป็นเพศทางเลือกแต่มีความรักที่แท้จริง แต่ในขณะที่บุญเต็มคู่รักของสมหญิงที่มีความเป็นเพศชายกลับมอบความรักที่จอมปลอมแก่เธอ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบทางด้านทัศนศิลป์มาสร้างสรรค์ฉาก เครื่องแต่งกาย และแสง จำแนกได้ดังนี้

1. ฉาก

เมื่อวิเคราะห์บทละคร รวมถึงได้ประชุมกับผู้กำกับการแสดงถึงแนวทางในการนำเสนอละคร เพื่อสรุปแนวคิดที่ได้จากการตีความบทละคร คือ “กลางวัน จริง คือ ความลวง กลางคืน ลวง คือ ความจริง” ผู้วิจัยนำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาเป็นฉากที่สามารถสลับเปลี่ยนไปมาได้อย่างรวดเร็ว เพื่อสื่อถึงความจริงความลวงที่ตัวละครต้องสลับสับเปลี่ยนการใช้ชีวิตทั้งตอนกลางวันและกลางคืน เมื่อเรื่องเวลาเข้ามาเกี่ยวกับข้อ ฉากที่เกิดขึ้นในละครนั้นจึงมีจำนวนมาก รวมทั้งสิ้นทั้งหมด 16 ฉาก ซึ่งโรงละครคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ที่ไม่สามารถสร้างสรรค์ฉากให้ครบสมบูรณ์ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงใช้การลดทอนและเพิ่มเติมด้วยองค์ประกอบอื่นๆ แต่ยังคงสาระและอรรถรสของละครอยู่ ซึ่งสรุปวิธีการได้ดังนี้

1.1 ภาพรวมบนเวที จะแสดงให้เห็นโครงสร้างหลักของเวที คือ โรงละคร และเวทีการแสดง โครงสร้างบางส่วนจะสามารถสลับด้านให้เป็นทั้งสถานที่ภายนอกและภายในของโรงละครคาบาเร่ต์

1.2 การแบ่งพื้นที่เวทีออกเป็น 2 ฝั่งเท่ากัน แล้วใช้อุปกรณ์ประกอบฉากชิ้นใหญ่ในลักษณะที่เป็นเฟอร์นิเจอร์ (set props) โดยใช้การติดตั้งล้อเพื่อสลับเปลี่ยนฉากต่างๆของการแสดงบ่งบอกว่าเป็นสถานที่ใดในละคร

1.3 การแบ่งพื้นที่บนเวทีออกเป็นส่วนต่างๆให้เหมาะสมกับสถานที่ในละคร โดยใช้อุปกรณ์ประกอบฉากหรือบทสนทนาของตัวละครบ่งบอกสถานที่ตัวละครปรากฏอยู่ ณ ขณะนั้น

1.4 การใช้แสงและเสียงประกอบเข้ามาเพื่อช่วยสนับสนุนให้ฉากบ่งบอกถึงสถานที่ ซึ่งกรณีนี้จะใช้ในช่วงของการแสดงที่มีฉากปรากฏบนเวทีอื่นๆ

ภาพที่ 1 ฉากละครเวทีเรื่องเพลงสุดท้าย

ที่มา: ภัคพร พิมสาร, (2560)

2. เครื่องแต่งกาย

การออกแบบเครื่องแต่งกายในละครเรื่องนี้ ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1. ชุดนางโชว์ที่สวมใส่ในการแสดง 2. ชุดที่สวมใส่ในชีวิตประจำวัน ในส่วนของการออกแบบนั้นผู้วิจัยมีแนวทางในการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายของตัวละครดังนี้

2.1 ชุดนางโชว์ ที่สร้างสรรค์จากการตีความบทเพลงที่ปรากฏในบทละคร ซึ่งแต่ละเพลงนั้นมีความหมายและมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องและตัวละคร สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การตีความและการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายละครเรื่องเพลงสุดท้าย

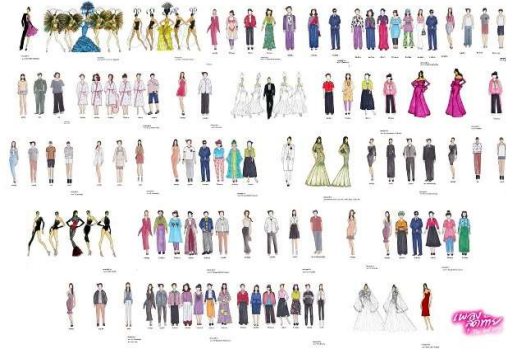
ลำดับ	ชื่อเพลง	ผลการตีความ	เครื่องแต่งกาย
1	One man one women	ความหลากหลายเส้นทางเพศ ในความเป็นมนุษย์	
2	Pattaya in paradise	ความสนุกสนาน แสงสียามราตรี เมืองแห่งความสุข อีสระ แสง จันทร์ที่สาดส่อง โลกมายา	
3	หยาดเพชร	การเชิดชูความงดงามและ คุณค่าของความเป็นผู้หญิงอัน เป็นที่รัก เปรียบเหมือนความ งามของเพชรที่เจิดจรัสบน ท้องฟ้าจนไม่อาจเอื้อมถึงที่จะ นำมาชื่นชม	

4	Subaru	การเดินทางฝ่าความมืดมน หนาวเหน็บ จุดหมายปลายทาง ที่ยังมองไม่เห็น มีเพียงแสง ดวงดาว และพลังความรักที่จะ นำหัวใจให้ก้าวเดิน	
5	When you tell me that you love me	ความรักของคู่บ่าวสาวที่เต็ม เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี ความห่วงใย เอื้ออาทร ให้ กำลังใจที่เอื้ออาทรต่อกันที่ พร้อมฟันฝ่าอุปสรรคไปพร้อม กัน	
6	Last dance	การเต้นรำเพื่อความรักเป็นครั้ง สุดท้าย ความฝันของสมหญิงที่ ต้องการให้บุญเต็มอยู่เคียงข้าง การยิ้มทิ้งความโศกเศร้า	
7	เพลงสุดท้าย The last song	ความสิ้นหวังในชีวิต ความ โศกเศร้าเสียใจ สมหญิงเปรียบ เหมือนดวงไฟที่กำลังดับลง การ ปลดปล่อยตัวเองจากโลกมายา สู่โลกความจริงไม่อาจยอมรับได้	

เพลงที่นำมาใช้นั้นมีทั้งที่ยังคงเดิมจากภาพยนตร์ต้นฉบับด้วยกันสองเพลงคือ เพลง หยาดเพชรและเพลง The last song ส่วน
อีก 5 เพลงเกิดจากการปรับเปลี่ยนให้มีความร่วมสมัยกับยุคปัจจุบันมากขึ้น ได้แก่ 1. One man one women 2. Pattaya in paradise
3. Subaru 4. When you tell me that you love me 5. Last dance ซึ่งจากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าเพลงทั้งหมดที่ใช้ในการโชว์ของ
ตัวละครจะสื่อถึง เรื่องราวของชีวิต “สมหญิง ดาวราย” ที่มีความรู้สึกหลากหลายรูปแบบ เช่น ความรัก ความสุข ความฝัน ความเศร้า
ความจริง เป็นต้น

2.2 เครื่องแต่งกายที่ตัวละครสวมใส่ในชีวิตประจำวัน

การสร้างสรรคเครื่องแต่งกายที่สวมใส่ในชีวิตประจำวันของตัวละคร ผู้วิจัยได้คำนึงถึงยุคสมัย ชนชั้นทางสังคม การบ่งบอกสถานภาพในสังคม ความสัมพันธ์ พัฒนาการของตัวละคร การเคลื่อนไหว การสร้างและเสริมรูปร่างใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้เครื่องแต่งกายที่สวมใส่ในชีวิตประจำวันในเรื่องนี้ต้องมีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับเครื่องแต่งกายที่ตัวละครใช้แสดงคาบาเรต์ เพื่อสื่อสารให้เห็นการใช้ชีวิตของตัวละครในช่วงกลางวันที่ใช้ชีวิตอย่างคนปกติทั่วไปและกลางคืนจะเป็นเวลาของการทำงานในโรงละคร

ภาพที่ 2 ร่างออกแบบเครื่องแต่งกายที่ใช้ตัวละครใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวัน
ยุทธพิชัย เดลีออน และนิรันดร์ สมะตะ, (2560)

3. แสงบนเวที

การออกแบบแสงบนเวทีในละครเรื่องนี้มีแนวคิดคือ “โลกความเป็นจริงและโลกมายา” ในสังคมมนุษย์ไม่มีอยู่จริงทุกอย่างเกิดจากมุมมองของมนุษย์ที่มองต่างกันการดำเนินชีวิตที่ผิดแปลกไปจากคนทั่วไปคนเหล่านั้นต้องเป็นคนประหลาด ถูกมองว่าอยู่ใน “โลกของมายา” ไม่ยอมรับความจริงในแบบที่สังคมเป็น แต่แท้จริงแล้วเพศทางเลือกนั้นต่างหากที่อยู่กับ “โลกความจริง” มีความสุขกับสิ่งที่เป็นตัวตนไม่ได้ยึดเอากฎเกณฑ์มากำหนดความสุขของชีวิตการมองว่าพวกเขาแปลกต่างหากที่เป็นเงื่อนไขยึดติดในโลกของกฎเกณฑ์และเป็น “มายาคติ” โดยใช้แกนหลักความจริงคือความปลอมและความปลอมคือความจริง จากเรื่องราวที่กล่าวถึงเพศชายหญิงที่มีความรักที่ไม่จริงใจ แต่เพศทางเลือกถูกมองว่าเป็นเพศที่ปลอมกลับมีรักแท้ที่จริงใจ อีกทั้งยังใช้ดวงไฟแทนความหมาย กล่าวคือ ผู้ชายเปรียบเสมือนพระอาทิตย์ และผู้หญิงเปรียบเสมือนพระจันทร์ ที่ทั้งสองให้แสงสว่างจากธรรมชาติ แต่ความหลากหลายของแสงบนโลกนี้ไม่ได้มีเพียงแสงจากธรรมชาติ ยังมีแสงที่เกิดจากสิ่งอื่นๆที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาที่สามารถให้แสงสว่างทั้งกลางวันกลางคืน เปรียบเสมือนกลุ่มเพศทางเลือกที่ไม่ได้เป็นทั้งเพศชายหญิงแท้

ผู้วิจัยกำหนดการออกแบบแสดงที่ใช้ในการแสดงทั้งภายในและภายนอกของโรงละครคาบาเรต์ ดังนี้

1. ฉากที่เกิดภายในโรงละคร เวทีโชว์จะเป็นแสงที่เกิดจากแสงสังเคราะห์ที่มาจากดวงไฟ โดยที่ผู้วิจัยเลือกใช้ดวงไฟที่เรียกว่า ไฟปิ๊งอง ตามส่วนต่างๆของโครงสร้างฉาก ที่สามารถบ่งบอกว่าเป็นเวทีโชว์ได้ โดยติดตั้งระหว่างชั้นบันได กรอบโพรซีเนียม ขอบเสาดต่างๆภายในฉาก อีกทั้งความสว่างของสีที่เกิดขึ้น ใช้สีที่มีความสด เช่น สีชมพู สีม่วง สีแดง สีส้ม เป็นต้น รวมถึงจังหวะและทิศทางของแสงที่ปรากฏในแต่ละฉากนั้น จะให้เฉดสีที่มีความสอดคล้องกับอารมณ์ของเพลง เช่น เพลง Last Dance ที่เป็นการเต้นรำเพื่อคนรักแต่มีความรู้สึกที่ปวดร้าว การออกแบบแสดงในฉากนี้ผู้วิจัยจึงใช้สีโทนเย็นและโทนร้อนตัดสลับกันไปมาอยู่เป็นระยะเพื่อสื่อถึงอารมณ์ภายในของตัวละครที่เกิดความกระอักกระอ่วนในรักของตน

2. ฉากที่เกิดด้านหลังเวทีและภายนอกโรงละครคาบาเรต์ จะเป็นแนวคิดที่แสงมาจากแหล่งกำเนิดทางธรรมชาติ คือ ทิศทางแสงที่มาจากพระอาทิตย์และพระจันทร์ ฉะนั้นแสงที่เกิดขึ้นในฉากดังกล่าวจะเป็นแสงที่ค่อนข้างจะเสมือนจริงตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้นในบทละครสื่อให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครโดยใช้โทนสีที่มีความใกล้เคียงกับแสงที่มาจากธรรมชาติ เพื่อสร้างความสมจริงกับให้ฉากที่ตัวละครต้องใช้ชีวิตในช่วงเวลาปกติเหมือนคนทั่วไป

ภาพที่ 3 การออกแบบแสงบนเวทีละครเรื่องเพลงสุดท้าย
ที่มา : ภัคพร พิมสาร, (2560)

สรุปผลการวิจัย

การกำกับศิลป์ในละครเรื่องเพลงสุดท้าย สามารถสื่อสารประเด็นเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านสัญลักษณ์ของฉาก เครื่องแต่งกาย และแสงบนเวที เมื่อองค์ประกอบต่างๆปรากฏบนเวทีรวมกันก็สามารถช่วยเน้นให้การกระทำและการเคลื่อนไหวของตัวละครนั้นชัดเจนมากขึ้น ซึ่งในแง่ของภาพบนเวทีนั้นมีความกลมกลืน มีความสวยงาม และสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ที่สะท้อนให้เห็นการใช้ชีวิตของตัวละครทั้งกลางวันและกลางคืน ให้นัยยะของความจริงและความลวงดั่งที่กล่าวเรื่องแนวคิดในการสร้างสรรค์ไว้แล้วข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปกลวิธีในการสร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์ในละครเรื่องเพลงสุดท้ายได้ดังนี้ 1) การใช้องค์ประกอบของทัศนศิลป์เช่นสี ในการออกแบบฉาก เครื่องแต่งกาย และแสงบนเวที ที่มีหลากหลายเฉดสี เพื่อสื่อถึงประเด็นความหลากหลายทางเพศ ความแตกต่างที่สามารถรวมอยู่กันได้ 2) การสร้างสรรค์ฉากที่ใช้เทคนิคสลับและเปลี่ยนเป็นสถานที่ภายนอกและภายในได้อย่างรวดเร็ว ที่มาจากแนวคิดเรื่องความจริงและความลวงที่มักจะเกิดขึ้นพร้อมกัน ทั้งนี้การใช้อุปกรณ์ประกอบฉาก และเสียง บ่งบอกถึงสถานที่ในละคร เพื่อลดฉากที่มีจำนวนเยอะได้อย่างเหมาะสม 3) การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายที่มาจากการ์ตูนความเพลงที่ตัวละครต้องลิปซิงค์ และเครื่องแต่งกายที่สวมใส่ในชีวิตประจำวัน มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน สามารถช่วยเน้นแนวคิดเรื่องโลกมายาและโลกความจริง 4) การออกแบบแสงบนเวทีโดยการใช้เฉดสีที่มีความหลากหลายที่เหมาะสมกับโลกของตัวละครที่อาศัยอยู่ทั้งสถานที่ภายในและภายนอก กลางคืนและกลางวัน ได้อย่างสมจริง

รายการอ้างอิง

- ยุทธพิชัย เติลออน และนิรันดร์ สมะตะ, (2560). ศิลปินพินธ์การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายละครเรื่องเพลงสุดท้าย. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ, (2558). เอกสารประกอบการวิเคราะห์บทละคร. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. .